

สุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

THE ORGANIZATIONAL HEALTH OF SCHOOLS UNDER RATCHABURI

PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹ณัฐวดี ประพันธ์เจริญ และ ²สุกัญญา สุदारารัตน์

¹Nuttawadee Prapunjaroen and ²Sukanya Sudararat

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ประเทศไทย

Rajapruek University, Thailand

¹Nuttawadee002@gmail.com, ²susuda@rpu.ac.th

Received: May 19, 2023; **Revised:** June 23, 2024; **Accepted:** August 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี จำนวน 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามมีค่าความตรงตามเนื้อหาารายข้ออยู่ระหว่าง .67-1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) สุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายมิติอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของโรงเรียน ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

²อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านอิทธิพลของผู้บริหาร และด้านการอยู่ร่วมกันของครู และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ทั้งภาพรวมและรายมิติ ส่วนวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในภาพรวมและรายมิติ

คำสำคัญ : สุขภาพองค์การ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the organizational health of schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, and 2) to compare the opinions of teachers on the organizational health of schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, classified by gender, education level, work experience, and school size. The sample consisted of 290 teachers under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2. The research instrument was a questionnaire with a validity (IOC values) between .67-1.00 and a reliability value of .96. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and LSD. The results of the research were as follows: 1) the organizational health of schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level, in overall, and particular dimensions, ranking from the highest to the lowest mean: Integrity, Academic emphasis, Collegial leadership, Resource support, Principal influence, and Teacher affiliation, and 2) the opinions of teachers on the organizational health of schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, classified by gender were statistically significant at the level of .01, in overall, and particular dimensions, while the education level, work experience and school size were not different, in overall, and particular dimensions.

Keywords: Organizational health, Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

สถานศึกษา 4.0 เป็นองค์การทางการศึกษามีจุดมุ่งหมายหลักของการจัดตั้ง เพื่อจัดการศึกษาให้เป็นบริการขั้นพื้นฐานแก่สังคม โดยเฉพาะองค์การทางการศึกษาของไทยจะต้องมีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ(ภารดี อนันต์นาวิ, 2553)ตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 บัญญัติว่า เพราะการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาในองค์การทางการศึกษา 4.0 ให้สอดคล้องกับกฎหมายของชาติ จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้ที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนของประเทศมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับประเทศไทย 4.0 คือครู ดังนั้น ครูต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาประเทศในยุคประเทศไทย 4.0 โดยครูจะต้องสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Analytic Thinking) เป็นการคิดพื้นฐานสำคัญสำหรับการคิดขั้นสูงต่อไป การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นกระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลมีหลักเกณฑ์และตรวจสอบประเมินข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง que คิดทุกด้านอย่างรอบคอบโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดหลักเหตุผลจนได้คำตอบที่เหมาะสมหรือดีที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ ประเมินหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการคิดนอกกรอบจากความคิดเดิมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความคิดใหม่ ความคิดริเริ่มหรือความคิดต้นแบบ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี และการคิดผลิตภาพ (Productive Thinking) เป็นการผลิตหรือสร้างผลงานออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งจะเป็นนวัตกรรมในผลผลิตต่อไป และต้องมีความคิดรับผิดชอบ (Responsibility Thinking) ในงานที่ทำ ในผลงานที่ผลิตขึ้น การสอนในยุคใหม่นี้ต้องการให้ผู้เรียนสามารถสร้างผลผลิตอย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนการสอนเน้นความคิด การประดิษฐ์ การสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้ได้องค์ความรู้ใหม่และสามารถบูรณาการความรู้ที่ศึกษาทั้งของเดิมและของใหม่เข้าด้วยกันผลิตเป็นผลงานของตนเองได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการตัดสินใจ เลือกสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เหมาะสม และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้น การสอนแบบนี้ต้องการให้ผู้เรียนมีความคิดใหม่ ๆ เพื่อมีผลให้คนในประเทศมีความสามารถในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ผลิตผลงานใหม่ ๆ ขึ้น โดยไม่ต้องคอยใช้หรือบริโภคสิ่งที่ผู้อื่น ประเทศอื่นคิดมาจำหน่ายให้

องค์การเกิดจากความต้องการของบุคคลที่มีจุดประสงค์เดียวกัน บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถไปถึงจุดหมายได้โดยลำพัง จึงจำเป็นต้องรวมกลุ่มกันเป็นองค์การ โดยมีจุดประสงค์ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายแห่งความสำเร็จ การเพิ่มประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายแห่งความสำเร็จขององค์การได้นั้น สุขภาพองค์การ (Organizational Health) จะเป็นตัวบ่งชี้ภาวะแห่งความสมบูรณ์ขององค์การว่า จะสามารถคงอยู่ในสังคมได้ดีหรือไม่ เนื่องจากองค์การแต่ละแห่งจะประกอบไปด้วยหลาย ๆ ส่วนประกอบกันขึ้น เช่น การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดทรัพยากร การสื่อสารในองค์การ เป็นต้น แต่ถ้าแต่ละส่วนมีความบกพร่อง ก็จะทำให้การทำงานไม่สัมพันธ์กัน ทำให้งานองค์การนั้นย่อมน่ามีปัญหาได้ (กอบกุล วิศิษฐ์สรศักดิ์, 2558) ดังนั้นหากองค์การมีสุขภาพที่ดีแล้ว ย่อมส่งผลให้องค์การมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของเยาวชนไทย ซึ่งการจะเป็นสถานศึกษาที่เป็นองค์การสุขภาพดีนั้นต้องมีตัวชี้วัด (indicator) หรือเกณฑ์มาตรฐาน (benchmark) มาเป็นเครื่องมือในการพิจารณา ที่เรียกว่า มิติวัดสุขภาพองค์การ ดังที่ Hoy & Sabo (1997) กล่าวว่า สุขภาพองค์การเป็นตัวชี้วัด อย่างหนึ่งของความสำเร็จหรือประสิทธิผลขององค์การ องค์การใด มีสุขภาพดีก็จะทำให้การบริหารองค์การนั้นมีประสิทธิผล ในทางตรงกันข้ามองค์การใดมีสุขภาพไม่ดีก็จะทำให้การบริหารองค์การนั้นไม่มีประสิทธิผล โรงเรียนที่มีสุขภาพดีจะต้องประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากร นักเรียน ซึ่งมีพฤติกรรมปฏิบัติงานและการปฏิบัติต่อกันอย่างสามัคคีกลมเกลียว ตั้งเป้าหมายไว้สูงแล้วยังทำได้สำเร็จ ให้ความสนใจเอาใจใส่อย่างจริงจัง นักเรียนที่มีผลการเรียนดีได้รับการชมเชย ผู้บริหารมีสุขภาพที่ดีมีความเป็นมิตรให้การสนับสนุนและเปิดกว้างรับฟัง ความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา และจัดหาทรัพยากรทุก ๆ ด้านให้ครูผู้สอนตามที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์ มีความเชื่อถือไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้องค์การที่มีความสำคัญทางการศึกษา คือ โรงเรียน ซึ่งการปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยจุดเน้นสำคัญอยู่ที่การจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงและส่งเสริมการให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ มีผลผลิตหรือสร้างชิ้นงานที่มีเกิดจากคุณภาพพัฒนาตนเอง เสริมสร้างคุณธรรม พัฒนาสังคมแห่งความรู้และยืนหยัดในเวทีโลกบนพื้นฐานของความเป็นไทย ดังนั้นองค์การในยุคปัจจุบันที่มีสุขภาพดีนั้น คือการที่องค์การสามารถดำเนินกิจการได้ทันต่อสภาวะที่เปลี่ยนแปลง ในขณะที่สมาชิกในองค์การสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิผลการดำเนินการได้ทั้งสองประการนี้ก็ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการ เพราะหน้าที่ความรับผิดชอบของการบริหาร คือการรับผิดชอบต่อสุขภาพองค์การ (สุดาวลัย ศรีเพชร, 2562)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน ในด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สุขภาพกาย และสุขภาพจิตสังคม พัฒนาผู้เรียนให้มีค่านิยมหลักของคนไทย และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนทุกกลุ่ม และทุกระดับ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่มืออาชีพ และพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของสถานศึกษา และผ่านการประเมินตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2, 2560)

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงและเสริมสร้างสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ให้สอดคล้องกับการเป็นประเทศไทย 4.0 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 1,174 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 รวมทั้งสิ้น 209 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie

and Morgan (1970) กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มี 6 มิติ ดังนี้ 1) ด้านเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของโรงเรียน 2) ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 3) ด้านอิทธิพลของผู้บริหาร 4) ด้านการสนับสนุนทรัพยากร 5) ด้านการอยู่ร่วมกันของครู และ 6) ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ

3.1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลวิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations)

3.3. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดย ค่าทดสอบค่าที (t-test) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม คือ เพศ วุฒิการศึกษา และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบ LSD (Least Significant Difference) และนำเสนอข้อมูลแบบตารางประกอบคำอธิบาย โดยกำหนดการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ราชบุรี เขต 2 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวม และรายมิติ

มิติที่	สุขภาพองค์การของโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1.	ด้านเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของโรงเรียน	4.06	.54	มาก	1
2.	ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน	3.78	.59	มาก	3
3.	ด้านเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของโรงเรียน	4.06	.54	มาก	1
4.	ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน	3.78	.59	มาก	3
5.	ด้านอิทธิพลของผู้บริหาร	3.70	.67	มาก	5
6.	ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	3.71	.70	มาก	4
7.	ด้านการอยู่ร่วมกันของครู	3.67	.77	มาก	6
8.	ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ	3.80	.57	มาก	2
ภาพรวม		3.79	.56	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D.= .56) เมื่อพิจารณารายมิติ
พบว่า ทุกมิติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของโรงเรียน
($\bar{X} = 4.06$, S.D.= .54) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร
โรงเรียน ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านอิทธิพลของผู้บริหาร และด้านการอยู่ร่วมกันของครู

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ทั้งภาพรวมและรายมิติ จำแนกตามเพศ

มิติที่	สุขภาพองค์การของโรงเรียน	เพศ					
		ชาย		หญิง		t	p- value
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.	ด้านเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของโรงเรียน	3.51	.50	4.01	.52	-8.18**	.00
2.	ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน	3.63	.44	4.37	.37	-15.60	.00
3.	ด้านอิทธิพลของผู้บริหาร	3.43	.52	4.02	.51	-9.62**	.00
4.	ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	3.34	.63	3.96	.56	-8.94**	.00
5.	ด้านการอยู่ร่วมกันของครู	3.36	.65	3.97	.62	-8.10**	.00
6.	ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ	3.28	.72	3.95	.68	-8.06**	.00
ภาพรวม		3.42	.47	4.05	.46	-11.28**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ทั้งภาพรวมและรายมิติ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ทักษะการคิด รวมทั้งมีการวัดผล และประเมินผลที่สามารถประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ มีการนิเทศติดตาม ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียน และครูโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy and Feldman (1986) ได้กล่าวว่า สุขภาพองค์การ เป็นสภาวะการปฏิบัติงานในองค์การตามภารกิจและการได้ตอบสนองการกระทำตามหน้าที่สำคัญของระบบด้านการปรับตัว การทำให้บรรลุเป้าหมาย การบูรณาการและการรักษาระเบียบแบบแผนขององค์การ ทำให้องค์การมีความพร้อมที่จะคงอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมและสภาวะการณ์ต่างๆ ในระบบสังคมได้อย่างเหมาะสม และมีโอกาสที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้องค์การมีการพัฒนาก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิชากร ทรัพย์รักษา (2564) ได้ศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง (งามศิริวิทยาการ) พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้าน การอยู่ร่วมกันของครู และด้านการมุ่งเน้นวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านอำนาจบาบริของ ผู้บริหาร ส่วนด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุรีย์ แก้วพิลา (2561) ได้ศึกษาการบริหารสุขภาพองค์การของโรงเรียนอำเภอมะป้าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารสุขภาพองค์การของโรงเรียนอำเภอมะป้าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมทุกมิติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ มิติด้านการมุ่งเน้นวิชาการ มิติด้านการอยู่ร่วมกันของครู มิติด้านการสื่อสาร มิติด้านการสนับสนุนทรัพยากร มิติด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มิติด้านขวัญในการปฏิบัติงาน และมิติด้านอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญที่ .01 ทั้งภาพรวมและรายมิติ ส่วนวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในภาพรวมและรายมิติ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีเพศต่างกันอาจมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อมุมมองและความรู้สึกต่อสุขภาพองค์การ อย่างเช่นครูผู้หญิงอาจมีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการครอบครัวควบคู่กับการทำงาน ซึ่งอาจส่งผลต่อความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากโรงเรียนหรือความยืดหยุ่นในการทำงาน ในขณะที่ ครูผู้ชายอาจถูกมอบหมายให้ดูแลกิจกรรมภายนอกมากกว่า ซึ่งอาจทำให้มีมุมมองต่อการสนับสนุนด้านทรัพยากรที่ต่างจากครูผู้หญิง และแม้กระทั่งบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอาจทำให้มุมมองต่อสุขภาพองค์การแตกต่างกัน โดยเฉพาะในบางสังคมที่มีการแบ่งแยกเพศชัดเจน อาจทำให้ครูแต่ละเพศรู้สึกถึงความยุติธรรมและการสนับสนุนในโรงเรียนแตกต่างกัน การเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาอาชีพและการสนับสนุนจากผู้บริหารที่ต่างกัน ซึ่งสามารถส่งผลต่อความคิดเห็นต่อสุขภาพองค์การ เช่น การได้รับโอกาสในการฝึกอบรมหรือการได้รับการประเมินที่ยุติธรรม รวมถึงประเด็นสภาพแวดล้อมการทำงาน ความรู้สึกปลอดภัยและความพอใจในการทำงานอาจแตกต่างกันตามเพศ เช่น ความรู้สึกเกี่ยวกับการคุกคามหรือการกีดกันที่อาจเกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน การเข้าใจความแตกต่างเหล่านี้สามารถช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถพัฒนาแผนงานและนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการและประสบการณ์ของครูแต่ละเพศได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สุขภาพองค์การของโรงเรียนดีขึ้นโดยรวม ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในภาพรวมและรายมิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหารในด้านทรัพยากรจึงทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากครูไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูงหรือต่ำที่จะช่วยกันบริหารจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานรวมทั้งพระราชบัญญัติระเบียบราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ที่ระบุถึงแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาทำให้การดำเนินการบริหารจัดการของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารมีการดำเนินงานและปฏิบัติต่อครูทุกขนาดของโรงเรียนอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน การปฏิบัติหน้าที่ของทั้งครูอยู่ภายใต้หลักปฏิบัติ และข้อตกลงร่วมกัน จึงทำให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อองค์กรและการบริหารสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thompson (1988) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สุขภาพองค์การของโรงเรียนในรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีสุขภาพองค์การไม่แตกต่างกัน ครูโรงเรียนมัธยมศึกษากับครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อสุขภาพองค์การไม่

แตกต่างกัน นอกจากนี้สุภาพองค์การของโรงเรียนยุคการศึกษา 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของโรงเรียน ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และด้านอิทธิพลของผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อสุภาพองค์การของโรงเรียนยุคการศึกษา 4.0 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคคลที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ย่อมทำให้บุคคลมีความชัดเจนในงาน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ลักษณะของงาน มีแนวความคิดหรือทัศนคติการดำเนินงานบริหารจัดการของโรงเรียนที่ต่างกัน อันเนื่องมาจากการรับรู้ในการบริหารจัดการโรงเรียนของบุคคลที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่อมุมมองด้านเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของโรงเรียน ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และด้านอิทธิพลของผู้บริหารของครูที่ได้รับจากการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นส่งผลทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ ต่อมกระโทก (2559) ศึกษาเรื่อง สุภาพองค์การของโรงเรียนในอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบสุภาพองค์การของโรงเรียนในอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียนและการอยู่ร่วมกันของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

สุภาพองค์การ คือ สภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจและความรับผิดชอบของบุคคลขององค์การของโรงเรียน ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม สร้างการมีส่วนร่วม เน้นผลผลิตที่มีคุณภาพพร้อมที่จะคงอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมและสภาวะการณ์ต่างๆ ในสังคมที่แปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็วได้อย่างเหมาะสม ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของบุคลากรในด้านเทคโนโลยี แบ่งเป็น 6 ด้าน ตามแนวคิดทฤษฎีของ Hoy & Sabo (1997) มี 6 ด้าน ดังนี้ 1) เกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียน 2) ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 3) อิทธิพลของผู้บริหาร 4) การสนับสนุนทรัพยากร 5) การอยู่ร่วมกันของครู 6) การมุ่งเน้นวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล วิศิษฐ์สรศักดิ์. (2558). *สุขภาพองค์การกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 17(2), 33-45.
- ทิชากร ทรัพย์รักษา. (2564). *สุขภาพองค์การของโรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง (งามศิริวิทยาการ)*. วารสารบัณฑิตศึกษา มจร. บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา, 6(2), 61-74.
- ภารดี อนันต์นาวิ.(2553). *หลักแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี : มนตรี.
- พรสุรีย์ แก้วพิลา. (2561). *การบริหารสุขภาพองค์การของโรงเรียนอำเภอมะป้าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. (2560). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565*. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.
- สุดาวลัย ศรีเพชร. (2562). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2*. Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University, 7(1), 16-30.
- อานนท์ ต่อมกระโทก. (2559). *สุขภาพองค์การของโรงเรียนในอำเภอมืองสระแก้วสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต1*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา
- Hoy, W. K., & Feldman, J. A. (1987). Organizational health: The concept and its measure. Journal of Research and Development in Education, 20(4), 30-37.
- Hoy, W. K., & Sabo, D. (1997). Quality middle schools: Open and healthy. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement.

Thompson, J. M. (1988). Organizational health and student achievement in Wisconsin Public high schools. *Dissertation Abstracts International*, 22(7), 1552-A..

